

מדד

הדמוקרטיה

הישראלית

2015

תמר הרמן

אלה הלר | חנן כהן | דנה בובליל

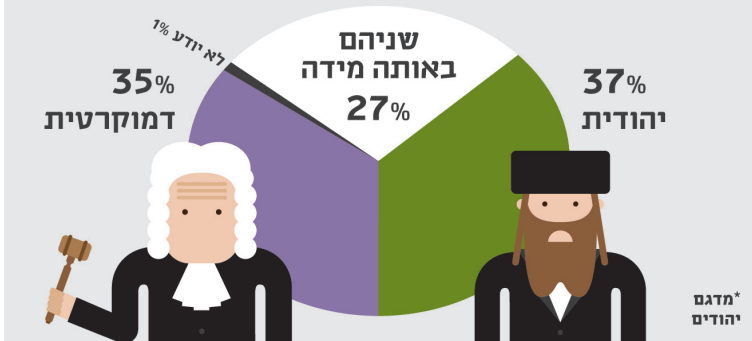
ממצאים עיקריים

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

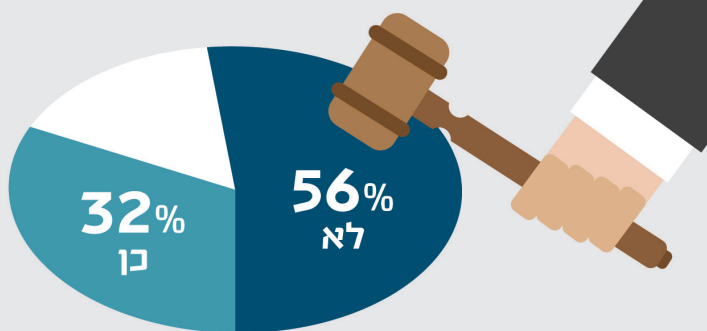
המדינה והשלטון

איזה חלק בהגדרת המדינה חשוב לך יותר - יהודית או דמוקרטית?

בקרב הישראלים היהודים יש השנה שוויון בין מי שהרכיב היהודי בהגדרת המדינה חשוב להם יותר למי שהרכיב הדמוקרטי חשוב להם יותר. עד לפני שנים מעטות הרוב חשבו ששני הרכיבים חשובים באותה המידה, כלומר העדיפו את ההגדרה המשולבת – יהודית ודמוקרטית. כבעבר, גם השנה, העדפת הרכיב היהודי חזקה יותר בקרב הדתיים והחרדים, אנשי הימין והצעירים, ואילו העדפת הרכיב הדמוקרטי מאפיינת יותר את אנשי השמאל, החילונים והמבוגרים.

האם צריך לקחת מבית המשפט העליון את הסמכות לבטל חוקים שחוקקה הכנסת?

כשני שלישים מכלל הציבור מביעים אמון גבוה בבית המשפט העליון, יותר מאשר במשטרה, בממשלה, בכנסת או במפלגות. האמון בבית המשפט העליון גבוה יותר בשמאל מאשר בימין, והוא נמוך במיוחד בקרב חרדים ודתיים. לכן לא מפתיע שרוב בציבור מתנגדים לשינוי המצב הקיים, שבו בית המשפט העליון יכול לבטל חוקים שחוקקה הכנסת. ההתנגדות לכך גבוהה יותר בקרב ערבים ונמוכה יותר אצל יהודים המזהים את עצמם כאנשי ימין ו/או כדתיים.

59% מהיהודים מסכימים שכדי לשמור על הביטחון מותר למדינה לעקוב אחר מה שאזרחיה כותבים באינטרנט

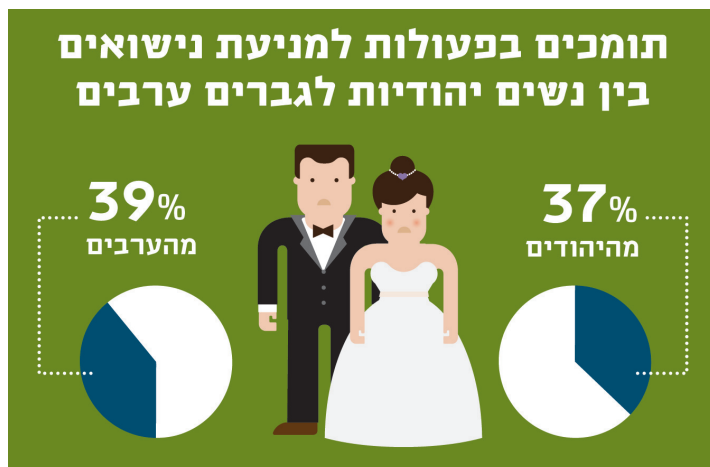

מצד אחד, רוב הציבור הישראלי תומך בחופש הביטוי, ובאופן ספציפי – בזכותם של כל האזרחים לבטא ביקורת שכוז. לעומת זאת ברגע שמציבים שיקולי ביטחון מול חופש הביטוי, הקערה מתהפכת על פיה: רוב הישראלים היהודים סבורים כי יש להתיר למדינה לעקוב אחר הדברים שאזרחיה כותבים ומפרסמים באינטרנט. רוב הערבים, לעומת זאת, מתנגדים לכך.

איזו מין חברה אנחנו?

גם בציבור היהודי וגם בציבור הערבי דורג המתח שבין יהודים לערבים במדינה כמתח החזק ביותר. גם בסיווג נפרד של עוצמת המתחים השונים בחברה הישראלית השיעור הגבוה ביותר בכלל הציבור מגדירים כחזק את המתח בין יהודים לערבים (67%) ואחריו את המתח בין ימין לשמאל (60%). יחסית לשנה שעברה חלה השנה עלייה חדה בהערכת שני המתחים הללו כחזקים. הערכת עוצמתם של המתחים בין עשירים לעניים (51%), בין דתיים לחילונים (47%) ובין מזרחים לאשכנזים (24%) ירדה השנה במעט לעומת אשתקד.

יותר מכל היבט יחסים שבדקנו, הרעיון של נישואי תערובת נתקל בהתנגדות העזה ביותר גם אצל הערבים וגם אצל היהודים. שיעור גבוה בשני המגזרים מתנגדים לנישואים בין נשים יהודיות לגברים ערבים. ההתנגדות עזה עד כדי כך שבשני הציבורים יש אפילו מי שתומכים בפעילות של ארגונים כמו להב"ה, המשתמשים באמצעים כוחניים, לפעמים לא חוקיים, כדי למנוע נישואים כאלה.

היחס של הציבור היהודי לציבור הערבי

57% מתנגדים לצירוף מפלגות ערביות לקואליציה ולמינוי שרים ערבים

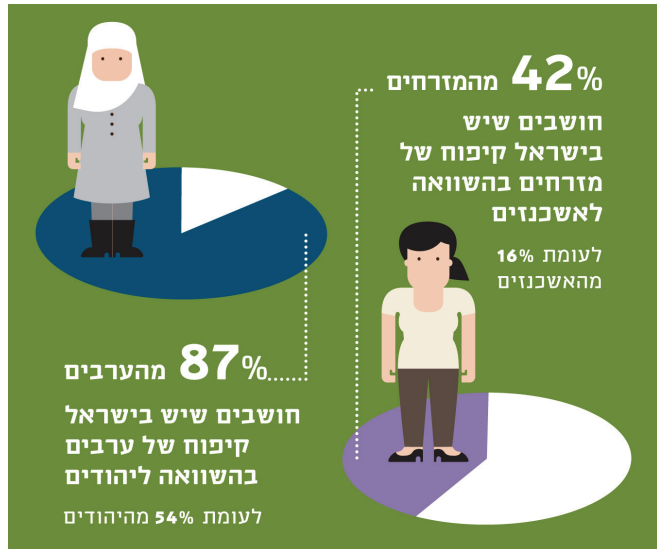
78% לא משנה אם רופא יהודי או רופא ערבי יטפל בהם

עמדותיו של הציבור הישראלי היהודי כלפי המיעוט הערבי מורכבות. מצד אחד יש נכונות יהודית רחבה להכיר באפליית הערבים (54% מכירים בכך) ולתמוך בהקצאת תקציבים שוויונית ליישובים ערביים (54% מתנגדים לאפליה תקציבית לטובת יישובים יהודיים). במישור המקצועי ניכר כי הרוב אינם מתנגדים לקבל טיפול מרופא ערבי או שבבתי הספר היהודיים ילמדו מורים ערבים. בה בעת יש נכונות נמוכה לערב את אזרחי ישראל הערבים בקבלת החלטות גורליות למדינה – הן בנושאי שלום וביטחון והן בנושאי ממשל וכלכלה. יש גם התנגדות רחבה לשתף אותם בקואליציה ולמנות שרים ערבים. ההתנגדויות הללו נובעות ככל הנראה מן ההערכה בקרב הציבור היהודי שלא תיתכן נאמנות בו זמנית לזהות הפלסטינית ולאזרחות הישראלית ומן הדעה השכיחה בציבור זה כי אזרחי ישראל הערבים מהווים סיכון ביטחוני.

את מי הכי קשה לקבל כשכנים?

לכל מגזר יש ה"אחרים" הלא רצויים שלו: ליהודים השכנות לעובדים זרים ולמשפחות ערביות היא המפריעה ביותר, ולערבים – השכנות לחרדים ולזוג הומוסקסואלים. ממצאים אלו דומים מאוד לממצאים שאנחנו מקבלים כבר כמה שנים, ולכן, כפי הנראה, הם משקפים עמדת עומק.

בציבור הישראלי – גם היהודי וגם הערבי – שוררת תמימות דעים רחבה למדי שהערבים בישראל מקופחים לעומת היהודים. הערבים סבורים כך יותר מהיהודים, ואנשי שמאל, אשכנזים וחילונים סבורים כך יותר מאנשי ימין, מזרחים ודתיים. הסכמה פחותה מתקיימת בעניין קיומו של קיפוח מזרחים בהשוואה לאשכנזים. בתשובה לשאלה בעניין זה השיבו יותר אשכנזים, אנשי שמאל וחילונים שאין בישראל קיפוח של מזרחים או שיש במידה מעטה. ערבים, מזרחים ומסורתיים הסכימו בשיעורים גבוהים יותר שב ישראל יש קיפוח של מזרחים.

ואף על פי כן...

החשש מברחה המונית לחו"ל לא קיבל אישוש בסקר. נהפוך הוא: רוב גדול מאוד מהנשאלים – יהודים וערבים – מעוניינים להישאר בארץ ולא רוצים להגר למדינה אחרת, גם לא במערב ואפילו אם יקבלו שם אזרחות. עם זאת, רמת הסולידריות של החברה בישראל מוערכת כבינונית ומטה על ידי יהודים וערבים כאחד.

הסקר נערך על ידי מכון המחקר דיאלוג (מדגם יהודים, בעברית וברוסית)
ועל ידי חברת טלדור (מדגם ערבים, בערבית).
הנתונים נאספו בחודשים אפריל-מאי 2015.

המכון הישראלי לדמוקרטיה (ע"ר)
רח' פינסקר 4, ירושלים
טל': 02-5300888

www.idi.org.il

כל פרסומי המכון ניתנים להורדה חינם, במלואם או בחלקם, מאתר האינטרנט